

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 10 сент.

Директор А. ЈОВАНОВИЋ

БРОЈ 10 сент.

БЕСПРИМЕРНА СВИРЕПСТВА РЕГРУТОВАЊЕ НАШИХ ГРАЂАНА

Бугарска је ушла у овај рат с уверењем, да он неће дуго трајати, да је још онда био решен у корист Централних Сила и да ће она, под таквим околностима, доћи и до јефтине славе и до богатог плена. Додуше, она је, по дивљачким одликама бугарске расе, свесно пришла најодвратнијем акту неблагодарности, да би, и с те стране, задовољила своје зверске и до степена недостижности покварене инстинкте; али је ипак главни разлог њеног издајничког поступка у незајажљивом апетиту за туђом својином.

Пошто је — како су се не једном изразили њени управљачи — у главном постигла циљ рата, она је стала размишљати о свом гадном и бестидном делу, али не да се покаје, јер то није својствено хунско-татарској раси, него да се каквим новим «подвизима» извуче из постављене клопке. Она је тек после завршене своје «мисије» јасно уочила, да на том месту једва почињу тешкоће и ужаси њеног природеног јој безумља. И од тада је у хитњи и нервози стала гомилати преступе и злочине. У њима је до данас толико огрезала, да би могла послужити као пример бескрајне покварености.

Један од највећих њених злочина, гадан и одвратан сам по себи, ужасан по својој демонској тенденцији, несумњиво је насилно регрутовање српског живља на окупираном делу Србијине територије и његова употреба на разним бугарско-немачким фронтима, па и противу браће, синова и отаца његових. Сви бугарски листови, од «Мира» до «Камбане», бележе скоро свакога дана «свечане» испраћаје нових војника са наше територије и њихово «одушевљење», што ће им се дати прилика да се боре у редовима «храбрек» бугарске војске. Одиста, са више цинизма и душевне покварености тешко да се је икада нешто слично бацило на хартију и јавило у свет!

Немоћна да сопственом снагом и снагом својих протектора очува и дефинитивно присвоји тековину свога избезумљеног издајства, Бугарска се, газећи одредбе међународног права, уговоре и конвенције, плујући на морал и човечност, лађа најужаснијих и најсвирепијих средстава, каква светска историја још није забележила. Њена је немоћност, истина, равна њеној покварености, и милијони нових злочина не могу спречити њено тоњење и сурвавање у бездан поуздане пропасти; али нас не плаши то, што ће њена снага бити повећана неправним и насилним бацањем у смрт неколико нових живота, него нас револутира факат, што се наша браћа, синови и очеви

приморавају да гину за своје злочиначке угњетаче и да буду побијени од својих пријатеља и сродника или да постану братоубице, синоубице, па чак и оцеубице у буквалном смислу.

Ако је Бугарска, једним онајсрамнијих преступа, ушла у део наше територије, она тиме није, ни са формалне државо-правне ни са стварне стране, стекла право на суверену власт на тој за њу туђој земљи.

И зато подижемо свој слаби глас и пред целим културним светом протествујемо противу варварских и злочиначких поступака службене и неслужбене Бугарске. То је једино што смо за сада у стању учинити. А доцније, кад се српски народ нађе у положају судије, злочинци неће моћи избећи заслуженој казни. Даће се тада свакоме своје.

ПОД БУГАРСКИМ ЈАРМОМ

XII

Прилеп је још горе од Битола прошао. Бугари који су у жасну мржњу према прилепским селима гајили — сад су је искалчили. Наплатили су се за све. Кад је требало с пушком и прса у прса се погледати, она су Бугари морали испред њих богати, али сад је обрнуто. Бугари наоружани, власт им је у рукама и почеше се светити «безоружаним селацима». Свете им се што су они у одбрани српског имена одбили бугарску комитску најзду за време турске управе. «Јунаштво» које су Бугари према голорукој гаји њиховој показали — остаће вечито сраман жиг на њиховим отавна умрљаним челима. Покољ који су извршили над српским живљем а нарочито над немоћним женама и невиним децом пред ваће коленима коленима, као што и данас предаје подвиге славног и легендарног српског Краљевића Мрка из Прилепа. Само што ће тај срам и то ругло што се Бугарском назива у заснак и заборав бацати — сва тиранства и патње овога нападеног народа, које је под Турцима пет векова подносило. Турцимо у лековати јер су их њихова мађа браћа одавца надмашили. Муке под Турцима и су муке, према овима што их они крвожедни Татари завадоше. А колико су они у своје време трговали са патњама овога куражног народа; колико су нараца

ли и крокодилске сузе лили за зулуме које Туци над овим народом вршише? То ва је требало, јер су са лажу да је то наред бугарски, већ у велико у Европи били продрли. Али како ће сада, кад им бан та Европа на лицу места долази да види њихова дивљаштва према савициштву. Ако је у опште не могао додијати то су без сумње сада Бугари. Дале немају где. На њих се најбоље може применити она јеванђељска: «Пропаст твоја од тебе Израилу.» Листва убијених страшна је.

У члан има «Крвави режим» извели смо један крвави списак, али то није ни стоји део од онога што је у ствари. Савршено су уништена и скоро поклано становништво оних села: Зрза, Слпича, Маргари, Долгавца, Радева, Кошина, Сехирца, Врбјана, Кривоштана и Крапе. Из свију других села поубијани су с породицама најугледнији правци који су се Србима пријављивали за време Турака. Поубијани су и они, који су кметови, председници или у опште какви службеници били. Имања су им опљачкана и оно што се није могло однети поплаћено и упроба

шћено. У овој крв вј трагедији узимали су видно учешће Муслемани познати зликовци из Црнелишта и Брајил ва. У Прилепу су јавно убијени Никола Хаџи Јовка угледни грађанин прилепски. Затим ту су доведени и убијени: Стојче Цветановић родом из Тополчана, а познати нација или борц наш. Он је белестан донет и на најварварскији начин дотучен у самом Прилепу — јавно у чаршији Са њиме је убијен Риста Петровић такође из Тополчана. Сем ових у Прилепу су убијени: Ј сиф Риста, старешина општинских службеника, Петар Пољак, Брђе председник општине Дољанске, Темељко Петков, председник општине Врбјанске, Јован Ђурђевић деловођа, Јован Ђуровић деловођа и кмет Иво из Витошишта. У Прилепу су доведени и уз двају дреку бугарских војника — који су тиме задовољство изражавали — јавно заклани: Поп Таса Коњева из Крапе, Поп Риста из Дивље, српског учитеља из Крапе и Беле Волце, као и још други селаци, чија имена нисам могао сазнати да. То су ти нови мученици српске, који дадоше живот за општу српску народну ствар. Према злогласним породницама српским понашали су се као прави зверови. Пошто су их опљачкали многе су протерали, а ово што је остало нарочито жене су на најшандалознији начин мартурисане. Свакога убога дана морале су жене и деца гладни и жедни по пео дан пред општинском судницом стајати.

Српски параклис, који је за времена турске управе подигнут дретворили су у шталу. Иконостас оборили и изгазили, а ликове српских светитеља са забоденим очима на мотке набили и распуштеној дечурлији дали, те су их у пратњи бугарских војника кроз чаршију носили и кезаћи се ругали овим божијим угодицима.

Са овим разбојништвима управљали су преставници бугарске унутрашње организације члени разбојница Ђурлуков и Најдов. Српски начелник је био Јордан Тренков, пореклом прилепчанац, он је у Бугарској рођен. Председник општине је био Кондов, такође из Бугарске дошао. И овде нису имали вере у мештане. Глад и беда у највећем је јану у Прилепу. Народ умре свакодневно од глади. Становништво је озлојеђено и са горућом жељом чека дан свога ослобођења. Покољи, плаћање, убиства и безбожност створили су велики јаз између Бугара и прилепчана, који се никад не може нагадати.

НАРЕДБА РУСКОГ ЦАРА Непоколебљива одлучност Русије.

П-троград, 16. нв.

У једној наредби упућеној војсци и флоти руски цар Никола рекао је између осталог:

«У току прве године рата, Француска и Русија биле су принуђене да уступе један део од својих територија, али овај привремени неуспех није сломио одважност наших верних Савезника, нити вашу, мојих снажних трупа. Али, за то време, напрегнувши све државне напоре, разлика наших техничких средстава и немачких смањивана је постепено. У јесен 1915. године, непријатељ није могао више продрети ни на једну стопу руске земље. За време овогодишњег пролећа и лета, он је претрпео серију озбиљних пораза и на целом фронту променио офанзиву у дефанзиву.

«Непријатељске снаге очевидно се исцрпљују, док снага Русије и њених храбрих Савезника расте непрекидно. Немачка осећа, да се час њеног коначног пораза и казне њених повреда права приближује. И, као што је изненада објавила рат својим суседима онда, када су њене војне снаге биле надмоћне нашим, сада осећајући своје слабљење, она предлаже преговоре о миру, са Савезничким силама, које су се удружиле нераздвојно против ње. Сасвим је појмљиво, да она претпоставља започињање преговора о миру пре него што њена слабост постане сувише јасна и пре него што губитак њене војне снаге не постане дефинитиван.

«Истовремено, она се жури да припреми јавно мишљење и диже ларму односно снаге своје војске, искоришћавајући свој привремени успех у Румунији, који још стварно није успела ни задобити.

«Али, Француска и Русија, које сада имају на својој страни моћну Енглеску и племениту Италију хоће да отпочну преговоре о миру онда, када буду то сматрале за подесно по њихове интересе. То време још није до-

ило. Непријатељ још није одагнао са територије, које је заузео. Русија још није испунила дужности, које јој је створио рат. Заузеће Цариграда и Дарданела, по том, стварање слободне Пољске са сва њена три дела, до сад одвојена, није још обезбеђено.

»Правити сада мир, то значи не извући плодове из нашег огромног рада, јуначке руске трупе и одважна флота! Овај рад и нарочито света успомена синова Русије, који су пали на бојноме пољу не допуштају чак ни помисао на један мир пре коначне победе над непријатељем, који се дрзнуо да помисли, да како је сам започео рат, од њега зависи и да га заврши у ма којем тренутку.

»Ја не сумњам, да ће сви верни синови Свете Русије, они који су са оружјем у руци у мојој храброј војсци, они који раде у земљи на појачању њене војне снаге или најзад они, који се баве мирнодопским пословима бити прожети идејом, да се мир не може дати непријатељу по његову повлачењу са наших граница, већ само онда када, коначно сломљен, буде дао нама и нашим верним Савезницима чврсте доказе, да се његов подли насртај неће моћи више поновити и поуздане нараштаје, да ће респектовати своје обавезе.

»Ми смо сигурни у победу. Бог ће благословити наше оружје. Он ће га покрити поново величанственом славом и подариће нам мир достојан наших славних подвига, мир, ради кога ће будуће генерације благосиљати вашу свету успомену».

ГРЧКА ШТАМПА

„Македонија“: О имен ка у г Венизелосову «Македонија» упућује отворено писмо председнику Привремене Владе, из кога доносимо следеће ставове:

Господине Председниче, Осамнаестог новембра завери

се свечано открила. Краљ је своје издајство поткрепио насиљем. Државна је устала против својих поданика. Устало је стање против самог себе. У прошлости су сви устанци изазани од народа или од једне класе људи против једног система. Против једног стања. Народ су устајала против својих краљева. А краљ Константин устао је против свог народа. Тамо где је основана нова република, он је осмислио најжестивију тиранију. Он је дакле увредио целу гучку историју и творце устанка од 1821. год. И сад је оптужен према грчком савезишћу. Али је у исто доба увредио и савремену цивилизацију. Јер је пукуо у образ стању које је створила француска Република. Он је оптужен и пред целом светом за гажење светског политичког уговора, јер је усред двадесетог века успоставио нову инквизицију.

Господине председниче,

Из свога двора Нерон је посматрао дивљи приказ Рима у пламену. Историја га је жегосала. Али Нерон је био сам држац, и Рим и Римљани били су његова својина. Са балкона атинског дворца нови Нерон је посматрао трагедију коју је сам приредио. И живела је његова дивља душа. Старешине и избраници народа и ума била су, везани, вођени у катакомбе као први хришћани. Жене и деца који су 29. маја 1453. (кад су Турци узели Цариград. Прев) бегали и склањали се у цркву Свете Софије нису осетили ужас који су сад осетили атински грађани. Јер је Мухамед био човек и његови су јаничари имали људску душу. Али је освајач Атине био дух уништења. Био је ова пушење Велзевула.

И док се под Акропољем развијала ова највиша трагедија, помоћу које би се Дантеов Пакао могао да усаврши и коју би Ескил изјавио да је немоман драматизовати, докле је над Партеноном узлетао преплашени грчки дух, дух вечите слободе. Кирјатиде су се тресле на својим постољима, и Акропољ се претварала у Голготу распетог Јединства.

Господине Председниче,

После Киловине штале имамо данас Константинову шталу. Прву је очистио Ваш суграђанин Епименид. Чашћење друге народ је поверио Вама. Од Вас народ

тражи казну над крвцима. У његовој свести ова казна представља се као дело освете. Ви ћете је сматрати као дело правде. То ће бити дело за повраћај народне чести. Биће употреба права одбране народа. Биће повраћај Грчке у савремену европску цивилизацију. Белија и Србија васпостављене. За нас је потребан огњ испаштања. Народ Вам даје потпуно право да Ви изберете врсту будућег режима, јер Ви који сте учинили гест који је спасао нашу чистину који ће спасти Грчку, Ви једино знате шта је корисно за народ. Ваша воља биће воља народа.

Смо једно жели извршити народ, г. Председниче. Он не може више да трпи краља надјначу, који је народ продао за једну маршалску патенту. Неј

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Са солунског фронта

— француски коминике —

Солун, 16. децембра

У току јучерашњег дана енглеске су трупе заробиле 14 војника. Интензиван артиљеријски дуел на завијутку Црне Реке. На осталом фронту пушкарање и обична канонада.

Руски коминике

Петроград, 16. децембра.

Западни фронт. — На граници Молдавије непријатељ је прешао у офанзиву са јаким снагама на фронту од Глазуге до Сесмезна. Борба се наставља. Непријатељско је напредовање јужно од Сесмезна заустављено нашој ватром.

Кавкаски фронт. — Наше су трупе заузеле све висове јужно од Алтамана и Вана. Турци су се повукли у правцу села Или.

Румунски фронт. — После огорченог отпора наши су одреди били приморани да се повлаче под пресијом надмоћнијег непријатеља. Наше су се трупе повукле до реке Рамника. Обијени су сви непријатељски напади јужно од Дунава. Он претрпео је велике губитке. Западно од Вазир Славнос енглески бландирани аутомобили прпомогли су одбацивању напада. Храбри командант тог аутомобилског одреда био је рањен.

У току борбе 13. децембра одбијајући непријатељске налете, 14. децембра је продужио опера

му довољно што ће бити забачен с вртограда. Тражи да буде упућен овај Бешар ага Грчке, који је убио Грке и добротворе Грчке. Б. стања је остала у Паризу. У Атини не може остати нова Б. стања. Краљев Дворац. Треба да га истргаву, јер је он уврзла за историју и савремену Акропољ и независност према нашим добротворима. Само пламенови биће у стању да очисте грчку земљу. Русовима ће посећати покољења на једног владара изајиника на народ достојан слободе. Подсећања још да се Грчка код Саламине није борила за слободу целог света против варварца са Истока да би по тала робила једног Атле са 3 пада. Једног фаворитног грчког краља (Дословно из јучерашњег броја)

Пол Луј

ције са својим одредом и приморао је непријатеља на бегство.

Италијански коминике

Рим, 16. дец.

Пошто се је време пролетшало дејство је артиљерије врло јако на целом фронту а нарочито на Карсу.

Петровиле ноћи у зони јужно од брда . . . један је наш одред изненада заузео брдо удаљено 200 метара од наших линија.

Француски коминике

Париз, 16. децембра.

На француском фронту јужно од Авра, разјурен је један немачки сард који је покушао да се приближи француским линијама код Ксеноа. На левој обали Мезе Французи су лако одбили један немачки препад на падине источно од коте 304. У току дана непријатељ је јако бомбардовао француске положаје на фронту Морт-Ом и коту 304.

У Лорену, Французи су успешно извршили препад на један непријатељски ров и запленили два мицкалеза.

Авијатика. — Јављају да је авијатичар Ерто оборио свој петнаести немачки аероплан. У току 14. децембра авијатичар Ги немер оборио источно од Мезери свој 25. немачки аероплан, 14. децембра 13 енглеских аероплана бацили су на О-Фурно код Билангена 1100 кило експлозива.

Француска је авијатика такође

бомбардовала станице Монтеди и Лонгвон, бацила је 700 кило експлозива на радионице . . . на О-Фурно код Ромбаха.

Два француска дирижабла бомбардовали су металургијске радионице у Неукирхену.

Енглески коминике

Лондон, 15. дец.

После јаког бомбардовања, три непријатељска одреда покушала су да продру у наше ровове северозападно од Гоменкура. Наше су трупе одбиле два одреда пре него што су припели до наших линија, трећи је дошао до наших положаја али је убио одбијен.

У току дана јака обострана артиљеријска борба у области Сома и на сектору код Ипра. Било је много ваздушних борби. Прекрјуче су уништена три непријатељска аероплана а друга три су приморана да се опусте на земљу.

Турци бомбардују

Тендос

Тендос, 16. децембра

Турци су бомбардовали безуспешно обалу Тендоса. Турци су такође бомбардовали острвце Паспорнос, разрушили су кулу светиљу која је била мало покварена још 9. октобра.

Румунске операције

Петроград, 16. децембра.

Дописник „Тажмса“ извештава да је немачко напредовање северозападно од Букурешта изгубило своју брзину. Појачања пристижу свакодневно. Румуни ће успети да држе њихову савезничку одбранбену линију северозападно и југозападно од Фалипести на 30 миља од Браиле. Мочарна област у Добруци играће важну улогу у будућим операцијама. Има већ три године како се Делта није сирнула. Око се и ове године то стање понови она ће врло много користити Савезницима.

Енглези напредују у Месопотамији

Лондон, 16. децембра.

Војни министар јавља да су енглески одреци у Месопотамији напредовали 10. децембра на десној обали Тигра.

Они су утврдили своје положаје и проширили их на југ и запад од Кут-Ел Амаре.

Непријатељски ровови на десној обали Тигра и југозападно од Кута балису систематски бомбар-

Ф. Б. Љ. Т. О. Н.

БЕДА У НЕМАЧКОЈ

— Зашто Кајзер нуди мир. —

Женева, децембра

Упркос тешкоћама саобраћаја има у Швајцарској људи, који потпуно познају праву унутрашњу ситуацију Немачке. За ове је сасвим природан и објашњив маневар, који је покушао немачки канцелар, да би отпочео преговоре са Савезницима. Оскудица и невоље, које су последњих недеља осећале сиромашне немачке класе са новом интензивношћу пренеле су се постепено и на редове војске. Храна немачког војника није више оно, што је била. С времена на време појављују се неред и побуна у

великим варошима, који се вешто крију, како не би захватили читаве области.

Говорено је врло често о економској беда и падању морала у Немачкој и за то су с правом тражени аутентични докази. До нашега знања доспео је извештај број писана, чија је аутентичност апсолутно загарантована и која могу послужити као неопорни и довољни доказ тешких прилика у Немачкој.

Из ових писана, упућених војницима или заробљеницима види се да су неред од великог замашја могли бити приврвени више месеци, као например не

реди, који су били у Хамбургу у месецу августу и о којима готово ништа није продрло преко граница Немачке. Ево неколико извода из тих писана, која говоре о тим нередима и веома су занимљива зато, што су се доцније нереди обнављали у истој вароши:

Хамбург, 7. августа, 1916.

Велика побуна услед глади била је у петак. Многи дућани су опљачкани.

Истог датума:

„Јуче је овде био права рат. Нас су гонили војници са бајонетима. 15. пук улогрпао се у Хамбургу. Хлебарице, месарице и други дућани потпуно су порушени.

Хамбург, 6. авг.

Страшна побуна била је ноћас. У Бармбеку на Хофеге и у ули-

ци Мексберг сви су дућани опљачкани.

Хамбург, 31. авг.

Побуна, која је била овде доведи до катастрофе: све недостиге у исти мих Шта ћемо ове зиме?! Ако буде борбе зимом, у шта се не може веровати, беда и несрећа постаће неописане. То би било очајно.

И у овој истој вароши, Хамбургу, према извештајима енглеских листова обновили су се озбиљни нереди пре 15 дана. Види се, на каквој су се терену развијали. Једнога дана знаћемо цело њихов значај и замашај.

Глад је узрок врло многим и интересантним породичним драмама. Ево шта пише једна жена из Дрезде своје мужу 16. октобра:

„Пишеш ми, да ти пошаљем сланине. Сама та реч сланина изазива у мени дупање срца. Шта да радим? Ти немаш појма, да ми уопште више не знамо ни шта су то сланина, кобасице и месо. Од пре шест месеци, наступала је катастрофа.“

Глад је врло рђав саветник и наводи на разна рђава дела. Следећа извод из једног писма, писаног у једној вароши Пруске 15. октобра доказује то:

„Драги Августе,

Треба да ти учиним једно признање, пре него што одем у затвор. Била сам ти признала, да нисам више на пошти, треба да знаш и зашто. Украла сам поштанске пакете. Отворила сам их и узела њихову садржину. Зашто? Зато, што сам гладна, а глад изазива несношљиве патње.“

дочаши. После једног ноћног марша наша је коњица приспела и разрушила тврђаву Газаби, на 20 миља југоисточно од Кута, која је био база непријатељских операција.

Упропаћено је 60 тона жита, жњивне и запаљени су непријатељски логори.

Поморна битка код Огрта

Рим, 16. децембра.

Министарство морине објавило је коминике о новалској борби 10. децембра у отримском каналу. Више непријатељских ратних лађа напале су на неколико лађа од наше важности. Али су одмах пристали у помоћ дестројери француски који су одмах ступили у борбу са непријатељским лађима. После јаке борбе непријатељ је нападнут другим италијанским и савезничким јединицама, али је, благодарећи поморчани, успео да побегне.

Не знају се још штете непријатеља. Један француски дестројер и једна мала лађа прегрпели су незнатне штете.

Балканске операције

Лондон, 16. децембра

Дописник енглеске штампе на Солунском фронту телеграфше: Поред рђавог времена и рђавих друмова, енглеке су трупе водиле успешно неколико локалних операција 8 и 9. децембра. Једновремено су вршене два напада, један јужно од Дојрана, а други мало даље. Западно, близу Долзелиа 8. и 9. децембра, енглеска је пешадија навала на непријатељске положаје.

Северно од Дојрана вођена је јака борба. Наша је војска разрушила линију непријатеља који је оставио многе лешеве на терену. Енглези су предузели све мере да онемогуће Бугарима држање те линије.

Исти начин операција употребљен је и код Долзелиа. Пошто су успешно извршиле ова два напада, енглеке су се трупе вратиле у њихове ровове претрпевши незнатне губитке.

Авијатика је такође врло активна била. Енглески су хидроплани летели над Ксанти где су бомбардовали разне коморе.

НЕМАЧКИ ОДГОВОР

Коментари америчке штампе

Лондон, 16. децембра.

Лондонска штампа, коментаришући немачки одговор на ноту

председника Вилсона о миру привлачи пажњу на следећу реченицу:

«Држећи се декларације од 30. новембра којом је пружила руку за почетак преговора о миру, царска влада има част да предложи брз сазив једне конференције на којој ће учествовати представници ратујућих земаља на неутралном земљишту.»

Штампа примећује да смисао немачке изјаве од 30. новембра био је да се Немачка ставља у положај победника према побеђенима и сваки преговор базиран на таквој основи био би безсмислица.

Примећује се да се Немачка јако жури да отпочне са преговорима о миру. Она се такође жури да листови опширно објави њен одговор пре него што приђе америчкој влади. Овај мало

уобичајени испад употребљен је да би се означила јака жеља Немачке која хоће и р.

Телеграми из Њујорка јављају да је немачки одговор у тој варијанти сматран као смела акција једне дипломатске подвале.

«Њујорк Ворлд» пише: «Немачки одговор са свим избегава излаза. Судећи по овоме одговору, немогуће је веровати да су поштење и искреност основа оргинатних предлога за мир.»

«Њујорк Трибин» каже: «Хладнокрвно, на немачки начин, Немци су прочитали Вилсонову ноту и интерпретирали су је у смислу њихових интереса.»

«Њујорк Тјмс» доноси: «Енглеска блокада врши своје дело. Немачкој је потребан мир и што је могуће пре. То је једино и природно објашњење што је она тако брзо одговорила.»

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Уплата новца за Србију.

Поред свд. финансиске делегације примаће од данас, по наредби г. Министра Грађевина, уплату новца за пошљуку у Србију и Обавештајни Биро Срп. Црв. Крста. Примаће се српска и грчка монета.

Држање Румуније.

Из Париза телеграфше: Француска штампа поздравља са дубоком симпатијом племенити говор румунског краља Фердинанда приликом отварања румунског парламента. «Тан» пише: «Од своје стране, Румунија одговара са једно енергично «не» на германске позиве. Она зна како Немачка и Аустрија подразумевају респектовање права малих народа. Румуни допуштају само једно решење својих народних тежњи, а то је да отерају непријатеља са земље предака и да ослободе своју подјарљену браћу. Румунија, као и сви Савезници остаје непоколебљива у својој одлуци.»

Споразум и Грчка

Атњски листови сазнају да у случају ако Споразум не буде предао ноту јуче пре 11 сати, грчка влада под presiјом јавног мишљења, обратила би се Савезницима енергично тражећи да престану са блокадом.

Америка и Немачка.

Дописник «Дејли Мела» у Вашингтону телеграфше: амерички политички кругови обично ди

скутују евентуалност о интервенцији Сједињених Држава у европски конфликт против Немачке, да би, говоре они, директно утицале на услове немачке владе о закључењу мира.

Погрешна вест.

Писац некрола «Из Кола Вазова. Омладне», који је изашао у нашем листу, г. Гавра Церовић, погрешно обавештен, донео је да је погинуо и Милан П. Видић, вардник. Са радом смо дознали да је г. Видић жив и здрав, што овим исправљамо ту немилу вест.

Оскудица у хлебу

Из Атине јављају да је министарство унутрашњих дела предузело строге мере да би се осигурало правично делење хлеба.

Незадовољство Пољана.

Према вестима из Швајцарске огорчене подјарљеног пољског становништва против Немца достигло је огромне размере. Од како је објављена аутономија, виједан Пољак није се уписао за добровољца, иако Немци стално чине притисак у томе правцу.

Конференција у Паризу.

Према вестима из Париза, конференција социјалиста — синдикалиста завршена је синоћ, пошто је са огромном већином гласова изгласана резолуција «да би победа германског империјализма била крај европске демократије».

које би се назвало физиолошким бредом, т. ј. да не може више издржати очажане, ако му се не врати нормална храна. Уместо тога он види пред собом дуге месеце, у току којих се ситуација може само погоршати.

На ову дубоку беду циљао је посланик Браун, кад је у пруском ландтагу изјавио:

«Ствари се не могу наставити овако, ако нећемо да се строгавамо сами без икаквог могућег спаса у народну катастрофу.»

Једна жена пише из Лајпцига 18. септембра:

«Требало би нам овде неколико одважних људи, као што је Франц Адлер (убица аустријског министра председника Штарка, уреш), да би се отарасила црва, који нас прождире.»

Чак и у писмама самих војна-

ка почиње пробијати лична мржња против цара. Њихов морал опада услед рђавих вести, које добијају од својих. Пину из Бреславе, 6. новембра једноме од њих:

«Замисли, да је Херта врло болесна. Она има скорбат — болест са оријента, од које побољшавају обично ирњари, а која долази од недовољне хране. Она није сама. Кажу нам, да се можемо надати правим епидемијама ове болести.»

Могли би навести још велики број оваквих докумената. Једно је несумњиво: рђава жетва кромпира и недовољност других артикала створили су економску кризу, која бива свегора сваки даном упркос крајњим мерама организације.

Најстрожа цензура није у стању спречити, да се рђаве вести умножавају ширећи се из уну-

Шведска посредује

Из Атине јављају да је Шведска предала зараћеним странама и неутралнима ноту о миру која је слична ноти председника Вилсона.

Велики концерт.

У извни четвртак, 22. децембра у сали Синема Палас приређује велики концерт оркестар краљеве гарде под управом вишег капелника г. Биничког, а уз пријатељско судел вање г. Младена Јовановића, пијанисте. Концерт се приређује у корист српских избеглица. Програм ћемо објавити накнадно.

Захвалност.

Рањеници и болесници болнице Scottish Woniens Hopital Auxiliaire Benevole 301 L' Armée d' orient шатора бр. 4 изјављују своју најдубљу благодарност гђини Dr. Macueile и сестрама гђицама Catherine Weste и Denis Thomson које приликом свога празника «Христовог Рођења» не жалише ни мало труда да нас тога дана што боље обредују разним поклонима и забављама што ће код нас остати највећа и најлепша успомена.

Још једном нека је велика хвала племенитим сестрама велике Енглеске.

Делни календар.

Предлаг је у штампу и кроз који дан изаћи ће делни календар «Велика Србија» са одабраном и попуно савременом сдржином поред календарског дела.

Цена за поручбене је 35 лепта или 50 пара дина. Продавцима уобичајени проценат.

Поручбене и новац треба слати на адресу «Вел Србије».

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

Британска влада и рат

Лондон, 16. децембра.

Британска влада одлучила је да сазове царевински савет, у коме ће бити представници и свих колонија. Тај савет ће испитати услове, под којима Енглеска и њени Савезници могу пристати на савезак рата. Савет ће се одмах сазвати. (Радио).

Програм руског мин. спољ. послова

Петроград, 16. дец.

Руски министар спољ. послова г. Погровски изложио је јуче свој програм новинарима, ко

ји се овостоје у следећим формулама:

Нема никакве промене у односима између Русије и Савезника.

Уверење, да ће војни савез између Француске и Енглеске бити учвршћен после рата теконом економском унијом.

Наставити борбу до потпуног победе над централним државама.

Министар је још изјавио да америчка нота неће изменити политичку ситуацију створе у лажним и приворним немачким кораком. Савезници ће при свему одговорити Вилсону са моћном јасношћу. Они ће потврдити, да ће водити рат до успостављања покорених земаља, ослобођења малих држава и обезбеђења од новог европског конфликта.

Односно Грчке, министар је потврдио да ће већ предузете мере бити допуњене захтема војничког карактера, који ће учинити крај махинацијама атњске владе. (Радио).

Са нашег фронта

— Српски авијатичар извештај —

Солун, 16. децембра.

15. децембра најје било важних догађаја.

САОПШТЕЊА

— Г. Стеван Самарџић свештеник да се јави Делегату министра Фавансаја, ради извесног саопштења, с позавом на МБр. 26.

— Милопу Поповићу, пошта 222, да се јави г. Малорду Ц. Петковић болничар и Божићар Миленавић капетан, да приме извештај из Србије.

— Г. Ваза Ковачевић адвокат има писмо од Црв. Крста из Женеви у канцеларија Владјаних Комесара, нека јави своју адресу.

— Михајлу Миланковићу обвезнику, пошта 60, да се јаве стричева: Јанџије, Милета, Боривоје, Рајко и браг Чедимир Миланковић.

— Светозару Сарићу да се јави брат Вожа П. Сарић и свијак шта о њему зна, преко г. М. Сарића мајора, Дено нераспоредених официра, Мавра.

— Малорату Ђорђевићу редову, пошта 76, да се јави сивовац Борисав Ђорђевић из Дражеви, посаовки, регрут.

учинио свестан тешке унутрашње криве и у страху од бласке и неминуовне народне катастрофе. („Митен«)

ПОШТА

За Србију

— Светозар Недељковић из Дубоке, моли Косту Ђорђевића наредују из Јагодине, да извести његове у Дубоци, да је жив и здрав са Миленом и још 30 Дубочана. Драгаша и Миле здрави су. Одговор на пошту XX.

— Алекси Ивановићу Ратарска ул. бр. 127 или Башан код Паланке. Никола и Милан здрави су, шта је са снајка Левом која је остала у Вучитрну, ни до данас не добисмо везу, јави се. Поздрав Милан.

Једна друга жена пише из једне саксонске вароши 1. октобра: «После свега, што сам препатила у рату, решила сам да се упишем у социјалну демократију. Ми хоћемо мир по сваку цену. Нико се не усуђује да призна да је одговоран за рат. Нико не би хтео да плати. Требаће заоста, да се народ сам лати оружја.

Баварска 27. септембра.

Кад би ти могао видети шта се овде дешава. Не би се никад веровало, да је овај ужасан рат начинио такву пустош и покољ међу онима, који су остали на својим огњишту. Само сироти људи подносе све и нема више правде.»

Немачки пролетер, добивајући из месеца у месец све мање болове, доспео је најзад до стања

ХАРТИЈА ЗА ПИСАЊЕ за трговце, администрацију, адвокате, notare — шпартана и нешпартана. Коверти, Упијајућа хартија;

ХАРТИЈА ШТАМПАРСКА за штампање књига и новина, бела и у боји, разне каквоће.

ХАРТИЈА ЗА ПАКОВАЊЕ свих каквоћа, величине и боје, за лакша и тежа паковања.

УЛИЦА ЛЕОНТИС СОФУ БР. 9

БРАЋА КОВО

СПРОЋУ ОТОМАНСКЕ БАНКЕ

КАРТОН ОБИЧАН И ФИНИ за прављење кутија и за повез књига и протокола.

КАРТОН БРИСТОЛ бео и у боји за штампање посетница у вредно лепим мустрама.

МАШИНЕ ШТАМПАРСКЕ и КЊИГОВЕЗАЧКЕ, СЛОВА, БОЈЕ новинарске и акцидент.

ЦЕНЕ ИСПОД СВАКЕ КОНКУРЕНЦИЈЕ 21—60

ПРЕПОРУЧУЈУ ВАМ СЕ

најбоље цигарете

„ВЕНИЗЕЛОС“

од 0.50, 0.75 ланта и 1 драхма

Продају се свуда

Главна продаја у филијалу „Атлас“ извеск „Бела Кула“ ФАБРИКА УЛИЦА ФРАНК БР. 26—30

СИНОВИ Г. А. ГРЕРА И К^о ЛТД.

СОЛУН

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ:

Позамантерије, чарапа, бижутерије, марица, чапаци, платна, мушета. Парвских артикала, женске конфекције, гвожђарије и т. д.

— ЦЕНА УТВРЂЕНА —

Продаја на велико и на ситно по истој цени.

ФАБРИКА ЦИГАРЕТА

„НЕСТОС“

НАЈВЕЋА НА ОРИЕНТУ — 500 РАДНИКА

Специјалитети:

Нестос	Квиз	Дли.	1.—
„	Глубек	„	0.80
„	Јвн	„	0.65
„	Афрос	„	0.50

Најстарија и највећа радња у Солуну

нове модне робе

МЕРКАДО ЈЕСИА

улица Вензелос бр. 31

Приспеле су огромне количине МЕКИНТОША за господу и даме, за г. г. мешавијске и коњачке официре

„IMPERMEABLE“ енглески КВАЛИТЕТ ЕКСТРА

По пени које искључују сваку конкуренцију.

Велики избор женских палета од плиша, штофа и т. д. најелегантнија крој по последњој париској моди.

Ове недеље приспели штотофови за костиме, велике ширине од шевиота, габардина и т. д.

ЦЕНЕ СУ СТРОГО УТВРЂЕНЕ.

50—

ВЕЗУВИО

ВИНО ИЗ ВИНОГРАДА
за везувске лаве
— КЉУЧА КРВ КО ЛАВА —
ЦРНО И БЕЛО

буралим и на врчму, у мацину Ираклијева улица бр. 7—
окачав.

Дрегерија Гуслар

ПРОДАЈА ВИНА

РАДЊА

М. ПОЛИЧЕВИЋ И КОМП.

добила је велику количину та-
зијанских вина, као: Марсела,
сабрато, Везув и бело Де-
леста. Продаја у флашама по
умереним ценама.

Митација се налази на кеју
то франц. Гевеара Штаба. 77

Стовариште

изр: ђеног дувана, цигара
и цигарета

Ј. БАСТОС

Чист Хава Екстра-Фина

Ставља на знање својој по-
птованој војној клијенти да
је француска дувена кућа Ј. Ба-
стос отворила стовариште ци-
гара и цигарета у белем пакети-
ма, чиста Хава, нарочито
на господу официре, као и у
главним и ружичастим пакетима.

Стовариште се налази у ули-
ци Победе (Ники) Бр. 39.

Продаја искључиво само за
војне савезничке армије.

Продаја на велико и на ситно.
24—30

Д-Р АЛЕКСАНДРИДЕС

специјалиста за унутарње
и ест. — Управник болни-
це за заразне болести

Прима сваког дана од 11—12
пре и од 5—6 по подне у фран-
цуској апотеци ул. Франк бр. 35
— у згради француске болнице
— а од 2—4 по подне у оме-
таку улица престоло, послед-
ица Ворба бр. 35 — уредни-
ца са булеваром краља Ковстан-
тина

Поткожно убрзивање Нео-
алварана као и новог фран-
цуског пренарата „Galyi“ про-
лину сифилиса 44—

АТИНСКА БАНКА

има част известити публику, о-
фицире и војнике, као и српске
избеглице да је отворила једну
Филијалу

у једну улицу која чини угао са
Грчком Народном Банком, а
према улици Вензелос.

По споразуму са Министар-
ством Финансија Краљ. Србије,
ова филијала узела је на себе
вештачке новцаца њиховим поре-
дбама у Француској, Алжиру,
Гуинеу, Русију, Корзију у свим
француским колонијама, у
Пивајарској, свима Савезничким
и неутралним земљама, као и у
главним градовима Србије.

Филијала је узела на себе и
следече банкарске операције:

Куповину и продају стране
монете, емисију кредитних па-
писа; налоге за исплате у свима
градовима Грчке, Европе и пре-
томорских земља; берзанске на-
логе и исплате купона итд.

Сем тога, по налогу „Српског
Црвеног Крста“ примала је на
себе депонирање новчаних пра-
вога који су му намењени.

СРПСКА РЕСТОРАЦИЈА ПРВОГА РЕДА

◆◆◆ БЕОГРАД ◆◆◆

Част нам је ставити до знања српској вој-
сци и српској публици да смо у Солуну, морско
прислашште — кеј, улица Ники 35, отворили

СРПСКУ РЕСТОРАЦИЈУ „БЕОГРАД“

где ће се кућати само српска јела првога реда,
јер смо за радњу узели српкињу куварницу.

Потрудили смо се и набавили чиста природна
вина телијанска, француска и грчка а такође и
француски и грчки коњак.

Кухњемо чисту срп ку каву,

Пр поручујући се српској војсци и публици,
молимо је за посету.

С особитим поштовањем,

Гира Ваећ, тег. Београђанин
Васа Злазаревћ, ресторатер.

6—20

ГОСПОДО! Препоручујемо Вам да и даље пушате само
цигарете из прве и највесе фабрике цигарета

САЛОНИКА

КАИРО — АЛЕКСАНДРИЈА — СОЛУН

Најбоље и најјуксније цигарете и дуван свих врста

Награђена првом највешом наградом на изложби
у Филаделфији.

НА ПРОДАЈУ У СВИМА ДУВАНЦИНИЦАМА

Нарочито „Миродато“ и ДУВАН ЗА ЛУЛЕ. 64—96

Српско Трговачко Друштво А. Д.

из Београда.

— СОЛУН —

Улица Победе бр. 11, на кеју до бископа „Пате“ (средњег).

Обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове
Врши обичне и телеграфске новчачке исплате за Србију,
Швајцарску и све Савезничке државе.

Са положаја може новац да нам се упућује поштанским
упутницама у свима монетама.

Уз сваку пошљакну треба нам јавити тачну адресу коме
има новац да се упути.

Прима новац на штедњу и чување.

Обавештења бесплатно. 64—

УПРАВА.

Најбоље и најјуксније су

Улица Франк 31 64—2 Солун.

Нова Књижара

МЕШУЛАМ и МАТАРАСО

43 улица Велики Александар 43 — Солун.

Велико стовариште свих канцеларијских потреба: Про-
двја ангро и детаљ.

Препоручује се свима надлештвима и канцеларијама.

Цене најумереније. 64—2

ВЕЛИКОЈ МЕЊАЧКО-БАНКАРСКОЈ РАДЊИ

БАРУХА САЛТИЕЛА и С. СКАПЕ

Преко пута Тиринга — СОЛУН — ул. Вензелос 8.

Поверљајте наше мењачке и банкарске послове, јер се
одликује својом солидном и кулантном радњом.

Врши све банкарске послове увек тачно и по дневном
курсу. 86—